

Belangrijk zijn weder de mededeelingen over vroegere verbodsbepalingen tegen de kwakzalvers. Men was eertijds niet zoo dom als onze wijze tijdgenooten zich verbeelden. Verder de opsomming der bepalingen, die, volgens het geldende recht, ondanks de Kurir-freiheit, de ergste gevaren der kwakzalverij trachten tegen te gaan, vooral sedert de invoering der wet ter bestrijding der geslachtsziekten. WACHTEL zou ook de behandeling van longziekten aan kwakzalvers verboden willen zien.

Over de geneigdheid der Groote Pers om mede te werken tot voorlichting van het volk en om zwendel-advertenties te weren valt, te oordeelen naar wat WACHTEL mededeelt, niet te klagen. Maar veler voorlichting heeft de Pers noodig. Zeer wordt in Duitschland gemist een instelling, gelijk deze in de Vereenigde Staten en in Nederland bestaan, waar de samenstelling van geheimmiddelen wordt onderzocht.

Dit alles en nog veel meer is in het boekje te vinden; bovendien een zeer uitvoerige literatuurlijst. Benijdenswaardig is de schrijver, die in het vertrouwen leeft, dat de „Kurirfreiheit” weldra tot het verleden zal behooren. Volgens hem, al moge op dit gebied nog zooveel onzinnigs gebeuren, hebben de leiders der partijen en de leiders van het Duitsche volk de beteekenis der kwakzalverij voor de volksgezondheid ingezien en zal het nog maar kort duren, totdat dit inzicht tot algemeen bezit van het volk zal zijn geworden.

Wie zou hem dit niet helpen wenschen?

H. PINKHOF.

H. M. DEKKING, *Fotographie der cornea-oppervlakte*,
Academisch proefschrift, Groningen.

Voor de studie der hoornvliesoppervlakte maakte GULLSTRAND reeds in 1896 gebruik van de photographie. Het beeld der aloude schijf van PLACIDO werd photographisch vastgelegd, daarna met microscoop en micrometer uitgemeten. Het onderzoek der periphere gebieden met behulp eener reeks bij verschillende blikrichting gemaakte opnamen was echter moeilijk, omslachtig en desondanks onvolledig.

Schrijver heeft zich ten doel gesteld na te gaan of de eenvoudige en nauwkeurige methode van GULLSTRAND zoodanig was uit te breiden, dat een afbeelding van de geheele cornea tot aan den limbus toe in één enkele opneming mogelijk was.

De voorwaarden worden opgesteld, waaraan een toestel op dezen grondslag gebouwd, zou moeten voldoen; het blijkt, dat de schijf van PLACIDO resp. GULLSTRAND welhaast den ongunstigsten vorm heeft, dien men denken kan; dat de gunstigste vorm van het object ongeveer een cylindervorm zal moeten zijn. Het centrale deel zal zoo ver mogelijk van de cornea moeten zijn verwijderd, het periphere deel zoo dicht mogelijk den limbus moeten naderen.

Een empirisch onderzoek leert de bruikbaarheid en juistheid van Schrijver's theoretische beschouwingen en leidt hem tot de constructie van een toestel, dat in details beschreven wordt. Met behulp van dit toestel worden nu allereerst keratogrammen gemaakt

van een metalen vernikkelden bol, waarop kunstmatig veranderingen zijn aangebracht, opdat men leere uit de keratogrammen het oppervlak van het onderzochte voorwerp af te lezen. Schrijver geeft dan zijn clinische ervaringen in den vorm van een groot aantal fraaie photo's, die den lezer overtuigen, dat zijn toestel bruikbaar is en een aanwinst voor de oogheekkundige kliniek.

Het geschrift strekt den schr. tot eer; het munt uit door groote helderheid, verraadt schranderheid en practischen zin, is trouwens ook een vrucht uit ROCHAT'S kliniek.

ZEEMAN.

O. BRUNS und K. THIEL, *Die Wiederbelebung*. Uitg. URBAN en SCHWARZENBERG. Berlijn, Prijs 9 mark.

BRUNS heeft met het schrijven van dit boek een verdienstelijk werk verricht. Na het werk van VAN EIJSSELSTEIN, bestond werkelijk behoefte aan een publicatie, waarin datgene, wat thans op dit gebied genoemd moet worden, vastgelegd is. Geen schrijver, geen publicatie, geen methode van behandeling, geen mogelijkheid, waarbij de kunstmatige ademhaling moet worden toegepast, is vergeten.

Dat de reeds vroeger gepubliceerde proeven en onderzoekingen van BRUNS, den onvermoeiden vorschcr op het gebied van de kunstmatige ademhaling, in dit geheel zijn opgenomen, is voldoende, om het aan iederen arts aan te bevelen. Of het echter geschikte lectuur zal zijn voor den geschoolden leek, zal afhangen van diens ontwikkeling; deze zal ongeveer moeten overeenstemmen met die van een ervaren medicus.

Behalve deze aanbeveling slechts een opmerking, (geen aanmerking): BRUNS blijkt geen voorstander te zijn van toediening van het zuurstof-koolzuurmengsel, dat o. a. van Amerikaansche zijde zoo warm wordt aanbevolen.

J. W. LOOS.

R. PEMBERTON, *Arthritis and rheumatoid conditions*, BAILLIÈRE, TINDALL & COX, London, 1929. Prijs 25 shilling.

Onder dezen eenigszins samengestelden titel vatten de Amerikanen samen, wat de Engelschen korter en niet minder duidelijk „Rheumatic Diseases” noemen. Het werk van PEMBERTON is een zeer groote aanwinst voor ieder, die een studie van de rheumatische ziekten maken wil. Vele inzichten door den schrijver in dit boek vermeld, kenden wij reeds uit zijn artikelenreeks van de laatste tien jaren.

Het kenmerkende van PEMBERTON'S werk is vooral hierin gelegen, dat hij, in tegenstelling met bijna alle Amerikaansche onderzoekers van het reumavraagstuk, niet uitsluitend in een focus *de oorzaak* van den rheumatischen ziekte-toestand zoekt maar zelfstandig en onafhankelijk van de voorstellen van de Int. Ligue (proposals) verschillende oorzakelijke factoren aanneemt (gestel, stoornissen in den huidbloedsomloop, enz.).

Als tweede belangrijk punt in dit standaardwerk komt naar voren de meening van den schrijver, die de „gewrichtsafwijkingen” steeds als een symptoom ziet van een „underlying pathology”. De arthri-